

ПРАВЛІННЯ НАЦІОНАЛЬНОГО БАНКУ УКРАЇНИ

ПОСТАНОВА

20.10.2021 № 108

Про затвердження Положення щодо провадження діяльності зі страхування сільськогосподарської продукції з державною підтримкою

Відповідно до [статей 7, 15, 55¹, 56](#) Закону України “Про Національний банк України”, [статей 21, 27, 28, 29](#) Закону України “Про фінансові послуги та державне регулювання ринків фінансових послуг”, [статей 31, 41](#) Закону України “Про страхування”, [статті 26](#) Закону України “Про особливості страхування сільськогосподарської продукції з державною підтримкою” та з метою визначення вимог до страховиків, які мають право провадити діяльність зі страхування сільськогосподарської продукції з державною підтримкою, Правління Національного банку України **ПОСТАНОВЛЯЄ**:

1. Затвердити [Положення щодо провадження діяльності зі страхування сільськогосподарської продукції з державною підтримкою](#), що додається.
2. Визнати таким, що втратило чинність, [розпорядження Державної комісії з регулювання ринків фінансових послуг України від 02 червня 2011 року № 327](#) “Про затвердження Кваліфікаційного мінімуму для осіб, які здійснюють діяльність з визначення причин настання страхового випадку в сільському господарстві (аварійних комісарів)”, зареєстроване в Міністерстві юстиції України 24 червня 2011 року за № 779/19517.
3. Постанова набирає чинності з дня, наступного за днем її офіційного опублікування.

Голова

К. Шевченко

ЗАТВЕРДЖЕНО
Постанова Правління
Національного банку
України
20.10.2021 № 108

ПОЛОЖЕННЯ

щодо провадження діяльності зі страхування сільськогосподарської продукції з державною підтримкою

I. Загальні положення

1. Це Положення розроблено згідно із Законами України [“Про Національний банк України”](#), [“Про страхування”](#), [“Про особливості страхування сільськогосподарської продукції з державною підтримкою”](#) та встановлює організаційно-правові засади діяльності страховиків зі страхування сільськогосподарської продукції з державною підтримкою.

2. Терміни в цьому Положенні вживаються в такому значенні:

1) перелік - перелік страховиків, які мають право на страхування сільськогосподарської продукції з державною підтримкою, який оприлюднюється центральним органом виконавчої влади, що забезпечує формування і реалізує державну аграрну політику;

2) рейтинговий перестраховик - перестраховик-нерезидент, рівень рейтингу фінансової надійності (стійкості) якого є не нижчим, ніж за класифікацією таких міжнародних рейтингових агентств:

“А-” [“А.М. Best” (США)];

“А3” [“Moody’s Investors Service” (США)];

“А-” [“Standard & Poor’s” (США)];

“А-” [“Fitch Ratings” (Великобританія)];

3) уповноважена особа - керівник структурного підрозділу Національного банку України (далі - Національний банк), відповідального за нагляд за ринком небанківських фінансових послуг та інші процедури, передбачені цим Положенням, його заступник, керівник підрозділу в складі зазначеного структурного підрозділу Національного банку, його заступник або особи, які виконують їхні обов’язки.

Інші терміни в цьому Положенні вживаються у значеннях, наведених у Законах України [“Про страхування”](#) та [“Про особливості страхування сільськогосподарської продукції з державною підтримкою”](#), інших законах України, нормативно-правових актах Національного банку та центрального органу виконавчої влади, що забезпечує формування і реалізує державну аграрну політику.

3. Вимоги цього Положення поширюються на страховиків, які мають намір провадити або провадять діяльність зі страхування сільськогосподарської продукції з державною підтримкою.

4. Це Положення визначає:

1) загальні вимоги до страховиків, які мають намір провадити діяльність зі страхування сільськогосподарської продукції з державною підтримкою, для внесення таких страховиків до переліку;

2) додаткові вимоги до страховиків під час провадження діяльності зі страхування сільськогосподарської продукції з державною підтримкою;

3) порядок підтвердження інформації про відповідність страховиків, які мають намір провадити діяльність зі страхування сільськогосподарської продукції з державною підтримкою, вимогам цього Положення;

4) порядок здійснення Національним банком контролю за дотриманням страховиками вимог цього Положення.

II. Загальні вимоги до страховиків, які мають намір провадити страхування сільськогосподарської продукції з державною підтримкою

5. Страховики, які мають намір провадити діяльність зі страхування сільськогосподарської продукції з державною підтримкою, зобов'язані відповідати вимогам Законів України [“Про страхування”](#) та [“Про особливості страхування сільськогосподарської продукції з державною підтримкою”](#), а також таким вимогам:

1) страховик має діючу ліцензію на здійснення добровільного страхування сільськогосподарської продукції;

2) страховик провадить страхову діяльність з укладення договорів добровільного страхування сільськогосподарської продукції не менше ніж протягом п'яти календарних років, що передують даті звернення страховика до Національного банку, та має у зазначеному періоді:

нараховані страхові платежі за договорами добровільного страхування сільськогосподарської продукції протягом будь-яких трьох років;

щонайменше одну виплату страхового відшкодування за цим видом страхування.

Зазначена інформація підтверджується даними звітності страховика в частині нарахованих страхових платежів та здійснених страхових відшкодувань.

Страховик має право підтверджувати наявність досвіду провадження страхової діяльності з укладення договорів добровільного страхування сільськогосподарської продукції інформацією від материнської страхової компанії щодо страхування сільськогосподарських ризиків не менше ніж протягом трьох календарних років, що передують даті звернення страховика до Національного банку.

Зазначена інформація підтверджується даними звітності материнської страхової компанії в частині нарахованих страхових платежів та здійснених страхових відшкодувань;

3) до страховика не застосовувалися Національною комісією, що здійснює державне регулювання у сфері ринків фінансових послуг, та/або Національним банком заходи впливу за недотримання нормативів достатності капіталу та платоспроможності, ліквідності, прибутковості, якості активів та ризиковості операцій страховика за останні 36 календарних місяців поспіль, що передують даті звернення страховика до Національного банку;

4) страховик на останню звітну дату дотримується обов'язкових критеріїв і нормативів достатності капіталу та платоспроможності, ліквідності, прибутковості, якості активів та ризиковості операцій страховика;

5) структура власності страховика відповідає вимогам нормативно-правового акта Національного банку, яким встановлено вимоги до структури власності надавачів фінансових послуг;

6) страховик має кваліфікований персонал, тобто не менше двох фахівців з повною вищою освітою у сфері сільського господарства у галузі знань "Аграрні науки та продовольство", один з яких повинен мати досвід роботи у сфері виробництва сільськогосподарської продукції або страхування такої продукції не менше ніж три роки (далі - кваліфіковані фахівці).

Зазначена вимога виконується одним з таких способів:

наявністю у штаті працівників страховика кваліфікованих фахівців;

залученням страховиком кваліфікованих фахівців шляхом укладення відповідних цивільно-правових договорів;

укладенням страховиком з юридичними особами, які мають у штаті кваліфікованих фахівців, відповідних договорів, що передбачають залучення таких кваліфікованих фахівців під час страхування сільськогосподарської продукції з державною підтримкою.

6. Національний банк підтверджує відповідність або невідповідність страховика вимогам підпунктів 1-5 пункту 5 розділу II цього Положення на останню звітну дату шляхом надсилання страховику листа-підтвердження, підписаного уповноваженою особою Національного банку, протягом 30 календарних днів із дня надходження відповідного запиту від нього в довільній формі.

Лист-підтвердження є дійсним протягом 60 календарних днів із дня його підписання та реєстрації в Національному банку.

7. Національний банк під час здійснення процедур, визначених у розділі II цього Положення, має право вимагати від страховика (з наведенням обґрунтування такої вимоги) додаткову інформацію, документи, пояснення,

необхідні для перевірки відомостей, поданих до Національного банку, а також для проведення повного та всебічного аналізу й надсилання листа-підтвердження відповідно до цього Положення.

Національний банк у разі направлення вимоги страховику про надання додаткової інформації, документів, пояснень має право продовжити строк підтвердження відповідності або невідповідності страховика вимогам підпунктів 1-5 пункту 5 розділу II цього Положення на строк не більше 15 робочих днів, про що зазначається в такій вимозі.

8. Страховик зобов'язаний своєчасно подавати документи та достовірну інформацію, що є підставою для включення його до переліку, а також відповідних змін щодо таких документів та інформації.

9. Страховик має право розпочати діяльність зі страхування сільськогосподарської продукції з державною підтримкою, а саме укладати відповідні договори страхування, після оприлюднення центральним органом виконавчої влади, що забезпечує формування і реалізує державну аграрну політику, на своєму вебсайті інформації про включення страховика до переліку.

III. Додаткові вимоги до страховиків під час провадження діяльності зі страхування сільськогосподарської продукції з державною підтримкою

10. Страховики, які провадять діяльність зі страхування сільськогосподарської продукції з державною підтримкою, повинні відповідати вимогам, передбаченим цим Положенням та Законами України “Про страхування” та “Про особливості страхування сільськогосподарської продукції з державною підтримкою”, протягом усього строку провадження такої діяльності.

11. Страховики, які провадять діяльність зі страхування сільськогосподарської продукції з державною підтримкою, мають право укладати договори перестрахування ризиків за такими договорами тільки з рейтинговими перестраховиками та/або зі страховиками, включеними до переліку.

Рейтинг фінансової надійності (стійкості) у рейтингового перестраховика підтверджується наявністю рейтингу одного з міжнародних рейтингових агентств, зазначених у підпункті 2 пункту 2 розділу I цього Положення.

12. Страховики зобов'язані мати щонайменше один діючий договір перестрахування та передавати ризики за таким договором у перестрахування протягом усього строку провадження діяльності зі страхування сільськогосподарської продукції з державною підтримкою. Такий договір перестрахування повинен одночасно відповідати таким вимогам:

1) договір перестраховування містить обов'язок перестраховика прийняти ризику (облігаторний договір перестраховування), передбачені договором страхування сільськогосподарської продукції з державною підтримкою;

2) договір перестраховування містить умови щодо передавання перестраховальником у перестраховування заздалегідь визначених часток взятих на страхування ризиків і страхових премій за договорами страхування сільськогосподарської продукції з державною підтримкою та щодо відшкодування перестраховиком перестраховальнику в такій самій частці виплачені ним збитки за таким договором страхування (пропорційний договір перестраховування);

3) договір перестраховування містить обов'язок перестраховика нести ризику до закінчення строку дії договорів страхування сільськогосподарської продукції з державною підтримкою, які укладаються протягом строку дії такого договору перестраховування;

4) розмір суми відповідальності, у межах якої страховик залишає за собою ризик виконання частини своїх зобов'язань за договором страхування сільськогосподарської продукції з державною підтримкою (власне утримання) у разі передавання ризиків у перестраховування, визначається на рівні не більше ніж 50% від страхової суми за таким договором (за всіма страховими ризиками та об'єктами страхування).

Страховик зобов'язаний укласти такий договір перестраховування протягом 60 календарних днів із дня включення його до переліку, але не пізніше дати укладення першого договору страхування сільськогосподарської продукції з державною підтримкою.

13. Розмір суми відповідальності, у межах якої страховик, включений до переліку, приймає за договором перестраховування на себе ризик виконання частини зобов'язань за договором страхування сільськогосподарської продукції з державною підтримкою від іншого страховика, включеного до переліку, визначається на рівні не більше ніж 50% від страхової суми за таким договором (за всіма страховими ризиками та об'єктами страхування).

14. Обсяг валових страхових премій зі страхування сільськогосподарської продукції з державною підтримкою у звітному році повинен становити не більше ніж 25% від середньорічного обсягу валових страхових премій за всіма видами страхування, нарахованих страховиком протягом попередніх трьох календарних років.

15. Страховики під час провадження діяльності зі страхування сільськогосподарської продукції з державною підтримкою зобов'язані вести персоналізований (індивідуальний) облік договорів страхування сільськогосподарської продукції з державною підтримкою, що забезпечує реєстрацію, обробку, накопичення та зберігання відомостей за договорами страхування сільськогосподарської продукції з державною підтримкою.

16. Персоніфікований (індивідуальний) облік договорів страхування сільськогосподарської продукції з державною підтримкою здійснюється страховиком шляхом обліку інформації в електронній формі.

17. Страховик повинен здійснювати облік усіх документів, на підставі яких уносяться зміни та доповнення до інформації, що обліковується під час ведення персоніфікованого (індивідуального) обліку договорів страхування сільськогосподарської продукції з державною підтримкою, а також про врегулювання страхових випадків зі страхування сільськогосподарської продукції з державною підтримкою.

18. Перелік інформації, яка розкривається страховиком під час ведення персоніфікованого (індивідуального) обліку договорів страхування сільськогосподарської продукції з державною підтримкою, визначений у [додатку 1](#) до цього Положення. Страховики зобов'язані розкривати інформацію щодо персоніфікованого (індивідуального) обліку договорів страхування сільськогосподарської продукції з державною підтримкою з дотриманням вимог [Закону України](#) “Про захист персональних даних”.

19. Страховики зобов'язані збирати та вести облік інформації, а також оновлювати інформацію про укладення, зміну або припинення договорів страхування сільськогосподарської продукції з державною підтримкою, а також статус врегулювання (дата та етап врегулювання) страхових випадків за такими договорами протягом трьох робочих днів із дня їх укладення, зміни або припинення, а також зміни статусу врегулювання страхових випадків.

20. Відомості за договорами страхування сільськогосподарської продукції з державною підтримкою зберігаються страховиком протягом строку, передбаченого законодавством України щодо архівного зберігання документів.

21. Страховики, які провадять діяльність зі страхування сільськогосподарської продукції з державною підтримкою, зобов'язані формувати страхові резерви відповідно до вимог, встановлених законодавством України, з урахуванням особливостей формування страхових резервів страховиками, які провадять діяльність зі страхування сільськогосподарської продукції з державною підтримкою, визначених у [додатку 2](#) до цього Положення.

22. Страховик у разі припинення провадження діяльності зі страхування сільськогосподарської продукції з державною підтримкою продовжує розраховувати страхові резерви з урахуванням особливостей, визначених у [пунктах 1-4](#) додатка 2 до цього Положення:

1) для резерву незароблених премій за договорами страхування сільськогосподарської продукції з державною підтримкою - до звітної дати, на яку розрахункове значення розміру такого резерву дорівнюватиме нулю;

2) для резерву збитків, які виникли, але не заявлені (IBNR), за договорами страхування сільськогосподарської продукції з державною підтримкою - протягом трьох років після припинення/закінчення строку дії всіх договорів.

23. Страховик зобов'язаний дотримуватися обов'язкових критеріїв і нормативів достатності капіталу та платоспроможності, ліквідності, прибутковості, якості активів та ризиковості операцій.

24. Структура власності страховика має відповідати вимогам нормативно-правового акта Національного банку, яким встановлено вимоги до структури власності надавачів фінансових послуг.

25. Страховик зобов'язаний мати кваліфікований персонал, тобто не менше двох фахівців з повною вищою освітою у сфері сільського господарства у галузі знань "Аграрні науки та продовольство", один з яких повинен мати досвід роботи у сфері виробництва сільськогосподарської продукції або страхування такої продукції не менше ніж три роки.

Зазначена вимога виконується страховиком у порядку, встановленому у [підпункті 6](#) пункту 5 розділу II цього Положення.

Вимога щодо наявності досвіду роботи у сфері виробництва сільськогосподарської продукції або страхування такої продукції в разі залучення кваліфікованих фахівців на договірних умовах визначається на дату укладення відповідного договору.

26. Страховик несе відповідальність за повноту та достовірність даних, що містяться в документах та інформації, поданих до Національного банку та центрального органу виконавчої влади, що забезпечує формування і реалізує державну аграрну політику.

IV. Порядок здійснення Національним банком контролю за дотриманням страховиками вимог цього Положення

27. Національний банк здійснює контроль за дотриманням страховиками вимог цього Положення під час провадження ними діяльності зі страхування сільськогосподарської продукції з державною підтримкою відповідно до законодавства України.

28. Національний банк має право письмово вимагати від страховиків копії документів, засвідчені в порядку, встановленому законодавством України, та інформацію, а також письмові пояснення з питань діяльності у сфері страхування сільськогосподарської продукції з державною підтримкою.

Страховики зобов'язані надавати на письмові вимоги Національного банку відповідну інформацію та копії документів у встановлений Національним банком строк.

29. Національний банк у разі порушення вимог [розділу III](#) цього Положення має право застосувати до страховика заходи впливу відповідно до [Закону](#)

України “Про фінансові послуги та державне регулювання ринків фінансових послуг” та нормативно-правових актів Національного банку, які визначають порядок їх застосування.

30. Національний банк протягом 10 робочих днів із дня встановлення невідповідності страховика вимогам цього Положення, уключаючи невиконання страховиком рішення Національного банку про застосування заходу впливу за порушення вимог законодавства України про страхування сільськогосподарської продукції з державною підтримкою, інформує про це центральний орган виконавчої влади, що забезпечує формування і реалізує державну аграрну політику.

31. Інформаційний обмін між Національним банком та центральним органом виконавчої влади, що забезпечує формування і реалізує державну аграрну політику, здійснюється в електронній формі за допомогою засобів інформаційних, телекомунікаційних, інформаційно-телекомунікаційних систем із дотриманням вимог законодавства України у сферах електронного документообігу, електронних довірчих послуг та захисту інформації.

	Додаток 1 до Положення щодо провадження діяльності зі страхування сільськогосподарської продукції з державною підтримкою (пункт 18 розділу III)
--	--

ПЕРЕЛІК

інформації, яка розкривається страховиком під час ведення персоналізованого (індивідуального) обліку договорів страхування сільськогосподарської продукції з державною підтримкою

1. Відомості про договір страхування:

- 1) дата укладення та номер договору страхування;
- 2) дата набрання чинності договором страхування та строк дії договору страхування;
- 3) строк дії страхового захисту;
- 4) інформація про припинення дії договору страхування;
- 5) інформація про стандартизований страховий продукт або страховий продукт, відповідно до умов якого укладено договір страхування.

2. Відомості про страхувальника:

1) повне найменування юридичної особи або прізвище, ім'я, по батькові (за наявності) фізичної особи-підприємця;

2) місцезнаходження юридичної особи або місце постійного проживання (адреса) фізичної особи-підприємця;

3) банківські реквізити;

4) ідентифікаційний код юридичної особи згідно з Єдиним державним реєстром підприємств та організацій України або реєстраційний номер облікової картки платника податків, номер (та за наявності - серія) паспорта громадянина України, у якому проставлено відмітку про відмову від прийняття реєстраційного номера облікової картки платника податків, чи номер паспорта із записом про відмову від прийняття реєстраційного номера облікової картки платника податків в електронному безконтактному носії; дату та номер запису в Єдиному державному реєстрі юридичних осіб, фізичних осіб-підприємців та громадських формувань про проведення державної реєстрації.

3. Відомості про об'єкт страхування:

1) назва застрахованої сільськогосподарської культури, багаторічних насаджень;

2) кадастровий номер земельної ділянки, зайнятої застрахованою сільськогосподарською культурою, багаторічними насадженнями, або координати глобальної системи позиціонування (GPS - супутникової системи навігації);

3) загальна площа земельної ділянки, зайнятої застрахованою сільськогосподарською культурою, багаторічними насадженнями;

4) кількість, вид сільськогосподарських тварин - у разі страхування сільськогосподарських тварин;

5) кількість (обсяг), вид водних біоресурсів - у разі страхування живих водних ресурсів;

6) кількість бджолосімей у вуликах - у разі страхування у бджільництві;

7) місце розташування земельної ділянки, зайнятої застрахованою сільськогосподарською культурою, багаторічними насадженнями, сільськогосподарських тварин та водних біоресурсів.

4. Відомості про умови страхування:

1) перелік застрахованих сільськогосподарських страхових ризиків;

2) вартість об'єкта страхування;

3) розмір страхової суми;

4) страховий тариф;

- 5) розмір франшизи;
- 6) загальний розмір страхового платежу;
- 7) розмір сплаченого страхового платежу;
- 8) періодичність сплати страхових платежів.

5. Відомості про сформовані страхові резерви за договорами страхування сільськогосподарської продукції з державною підтримкою на кінець звітного періоду:

- 1) вид сформованих страхових резервів;
- 2) обсяг сформованих страхових резервів у розрізі видів таких резервів.

6. Відомості про здійснення страхового відшкодування:

- 1) розмір заявленого, але не виплаченого збитку за договором страхування;
- 2) дата страхового випадку;
- 3) дата повідомлення про настання страхового випадку;
- 4) статус (дата та етапи) врегулювання страхового випадку;
- 5) причина настання страхового випадку;
- 6) причини відмови у виплаті страхового відшкодування;
- 7) розмір виплаченого страхового відшкодування.

7. Відомості про договір перестрахування:

- 1) дата укладення та номер договору перестрахування;
- 2) найменування, місцезнаходження, статус перестраховика (резидент або нерезидент) та рейтинг фінансової надійності (стійкості) такого перестраховика-нерезидента.

	<p>Додаток 2 до Положення щодо провадження діяльності зі страхування сільськогосподарської продукції з державною підтримкою (пункт 21 розділу III)</p>
--	--

**Особливості
формування страхових резервів страховиками, які провадять**

діяльність зі страхування сільськогосподарської продукції з державною підтримкою

1. Розрахунок резерву незароблених премій за договорами страхування сільськогосподарської продукції з державною підтримкою здійснюється за методом “1/365”.

2. Розрахунок резерву збитків, які виникли, але не заявлені (далі - IBNR), за договорами страхування сільськогосподарської продукції з державною підтримкою здійснюється із застосуванням методів, дозволених для розрахунку такого резерву відповідно до законодавства України з питань формування страхових резервів за видами страхування, іншими, ніж страхування життя, з урахуванням обмеження, визначеного в пункті 3 додатка 2 до Положення щодо провадження діяльності зі страхування сільськогосподарської продукції з державною підтримкою (далі - Положення).

3. Величина IBNR за договорами страхування сільськогосподарської продукції з державною підтримкою не може бути меншою за величину, розраховану із застосуванням методу прогнозної збитковості за такою формулою:

$$IBNR = \sum_{i=1}^3 IBNR_i = \sum_{i=1}^3 \max(0; \lambda_i \times EP_i - PC_i - RBNS_i),$$

де $IBNR_i$ - резерв збитків, які виникли, але не заявлені (incurred but not reported claims reserve), за збитками, що сталися в i -му році страхування;

λ_i - коефіцієнт за i -й рік страхування, який визначається за такою таблицею:

Таблиця

№ з/п	λ_i за i -й рік страхування		
	1 рік	2 рік	3 рік
1	2	3	4
1	70%	70%	70%

EP_i - зароблені страхові премії (earned premium) (без вирахування частки перестраховика в резерві незароблених премій та страхових премій, належних перестраховику) за i -й рік страхування;

PC_i - нараховані страхові виплати (paid claims) за збитками, що сталися в i -тому році страхування (без урахування витрат на врегулювання збитків);

RBNSi- резерв заявлених, але не виплачених збитків (reported but not settled claims reserve), за збитками, що сталися в і-му році страхування (без урахування витрат на врегулювання збитків).

4. Зазначені у пункті 3 додатка 2 до Положення складові розрахунку IBNR застосовуються за договорами страхування сільськогосподарської продукції з державною підтримкою.